

Kostel sv. Bartoloměje v Kravařích

Historie farnosti Kravaře

Podobně jako u dalších zmíněných obcí nelze s jistotou stanovit rok založení. První zmínky pocházejí ze začátku 13. století, kdy se dovídáme o existenci statku, který nesl jméno podobné dnešnímu názvu Kravaře. Stejně je tomu také s datováním duchovní správy v obci. Předpokládá se, že křesťanství bylo v obci hlášáno koncem 13. století za pánů z Kravař, kteří pocházeli z Benešova u Prahy. Tento rod byl velice bohatý a vlivný a plynulo to zejména z jejich služeb u českých králů. Díky tomu se dopracovali k vlastnictví panství Helfštýn, Štramberk, nebo Moravský Krumlov. Víme také, že členové tohoto rodu byly nábožensky silně založeni. Z jejich středu vyšli dokonce významní církevní hodnostáři, kanovník Beneš a biskup Lacek a mnoho dívek z tohoto rodu vstupovalo do klášterů.⁵⁷ Jako praktikující katolíci potřebovali pro církevní obřady samozřejmě důstojné místo, a tak můžeme předpokládat, že již v té době stál v obci kostel. Ovšem první zaručenou zprávu o jeho existenci lze datovat k roku 1420, kdy se Kravaře staly majetkem nového vlastníka Mikuláše ze Šlevic. Ten podle dostupných informací získal s obcí také kostel.

Rod pánů z Kravař, původně silně katolický, však začal postupně přijímat husitské myšlenky a k těm nakonec úplně přilnul. Poslední z rodu, zemský hejtman Petr Stážícký z Kravař, významný propagátor husitských myšlenek, byl pro své přesvědčení dokonce donucen králem Zikmundem prodat své statky na Opavsku včetně Kravař, aby tak bylo zamezeno jeho vlivu v tomto regionu.⁵⁸

Kostel zmíněný v roce 1420 byl v gotickém stylu s dřevěným stropem a freskami, se střechou jehlanovitého tvaru.⁵⁹ Stál na místě současného kostela a koncem 15. století téměř celý shořel při velkém požáru.

Protestantismus v Kravařích zapustil kořeny po roce 1581, kdy se majiteli panství stali evangelíci Macákovi z Ottenburgu.⁶⁰ Obrazy v kostele byly v té době přemalovány na podobizny Martina Luthera a zničeny byly také všechny církevní citáty a fresky. Do farnosti byly dosazováni pouze luteránští kněží.

⁵⁷ Stoklasa, Herbert: *Kráčeli cestou dlouhou*. Město Kravaře 2006, str. 7.

⁵⁸ Gebauer, Josef – Štěpán, Václav: *Válečná kronika Opavska (1060-1945)*. Kulturní středisko Kravaře 2001, str. 33.

⁵⁹ Literatura viz. poznámka č.57, str. 8.

⁶⁰ Brabcová, Liana: *Pozdrav z Hlučínska*. Grafis Opava 1995, str. 119.

Poslední z rodu Macáku Kašpar, doplatil na protihabsburské postoje a podporu dánských vojsk v roce 1626 tím, že mu bylo panství zkonfiskované. Na základě císařského verdiktu pak Kravaře připadly alchymistovi Rudolfova dvoru Michalovi Sendiwojovi ze Skorska.⁶¹ Po sňatku s jeho dcerou získal panství Jakub von Eichendorf. V té době byl do farnosti opět přijat katolický kněz a započalo se s opravou kostela, který byl po vpádu dánských vojsk značně poškozen. K tomuto kostelu byla také přistavěna kaple, která měla sloužit jako hrobka pro členy rodu a v roce 1662 byl nedaleko postaven barokní zámek taktéž kaplí.

Důležitým mezníkem v historii Kravař se stal rok 1856, kdy panství koupil evangelický kupec Wiliam Fontaine z Philadelphie. Již tehdy mu byl sdělen návrh na stavbu nového kostela, protože stávající již nebyl v nejlepším stavu. Wiliam Fontaine, vědom si jako patron nemalých nákladů na stavbu a také díky svému vyznání, s tímto záměrem nesouhlasil. Během nepříznivého období pro církve ze strany německého císařství se pak pouze čekalo na vhodný okamžik. Ten přišel až na začátku 90. let 19. stol. Po uklidnění politické situace se kostelní výbor dohodl s majitelem panství, že ten uhradí pouze jednorázově dohodnutou částku a dál již nemusí na stavbu přispívat. Na základě této skutečnosti bylo rozhodnuto o stavbě nového kostela na místě stávajícího, který již dosluhoval.

Stavba kostela sv. Bartoloměje

Obrázek 12
Kostel sv. Bartoloměje v Kravařích

Po dojednání všech záležitostí s představiteli vládního úřadu Opolí, bylo přistoupeno k přípravným pracím. V roce 1891 proběhlo zarovnání terénu u stávajícího kostela a v tomto stádiu předložil stavitel Josef Seyfried hotovou dokumentaci, kterou již začal připravovat v roce 1892 během svého studia na

⁶¹ Brabcová, Liana: Pozdrav z Hlučínska. Grafis Opava 1995, str. 119.

stavební škole. Tuto dokumentaci pak schválila vláda a ratibořský landrát Max von Pohl mohl dát povolení ke stavbě. V roce 1894 byl tak položen základní kámen nového kostela, který posvětil místní farář Ignác Maiss.⁶²

Stavba, již zdaleka poutající pozornost, byla dostavěna v roce 1896. Souběžně s ní probíhala také stavba kostela v Kobeřicích a tak bylo rozhodnuto, že vysvěcení obou kostelů proběhne v rámci jedné návštěvy arcibiskupa. Ten přijel v pátek 13. listopadu 1896 do Kobeřic, kde následující den konsekroval kostel Nanebevzetí Panny Marie a v neděli ráno se vydal do nedalekých Kravař. Zde byl arcibiskup Theodor Khon přivítán místním farářem a představiteli obce a za přítomnosti téměř 7000 občanů místních i z okolí uskutečnil akt konsekrace kostela, zasvěceného sv. Bartoloměji.⁶³

Kostel sv. Bartoloměje je orientovaná podélná trojlodní síňová stavba z režných cihel s odsazeným polygonálním kněžištěm a s hranolovitou hladce omítnutou věží přiléhající v úrovni vítězného oblouku k jižní zdi boční lodi.⁶⁴ Tato věž, která pochází z konce 16. století, navazuje na transept. Stavitel Josef Seyfried měl zájem ji zbourat a vystavět věž novou, ve stylu kostela, případně postavit věže dvě po stranách portálu v hlavním průčelí. Údajně z politických důvodů ji však nebylo

Obrázek 13

Kostel sv. Bartoloměje v Kravařích

možno zbourat. Z dnešního pohledu pak můžeme říct, že rozhodnutí zanechat tuto Věž byla správné, protože jen podtrhuje krásu celého kostela.

Podle místního rodáka ovšem nemá

kostel správný poměr

výšky a šířky. Po důkladném zhlédnutí kostela se opravdu může kostel zdát poněkud „roztažený“ a hlavní loď nízká. Na svou šířku měl mít kostel údajně

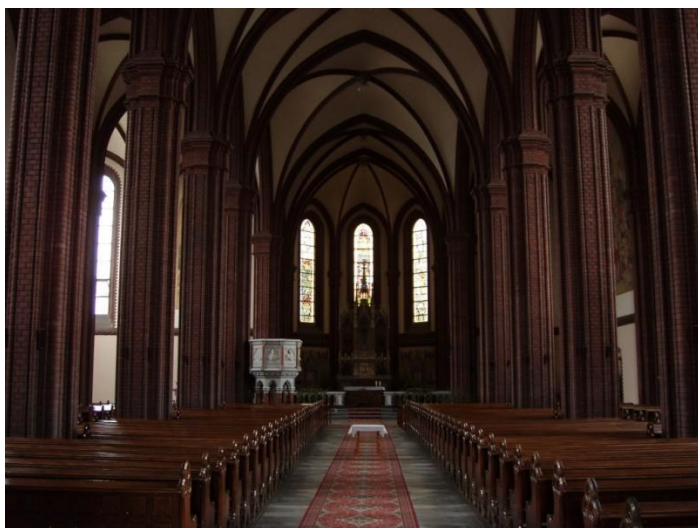
⁶²S tok las a , Herbert: *Kráčeli cestou dlouhou*. Město Kravaře 2006, str. 32-34.

⁶³Tamtéž, str. 45.

⁶⁴Tamtéž, str. 200.

mnohem vyšší zdi. Celkovému dojmu to však naštěstí neubere a kostel působí i přesto impozantně.

Lod' kostela je v interiéru vyztužena systémem arkád, nesených svisele postavenými svazkovými sloupy. Tyto sloupy obložené z cihel, tvoří kolonádu, jež je na bocích otevřená a rozděluje prostor uvnitř kostela do tří sektorů.⁶⁵ V interiéru, který je díky cihlovým sloupům a jiným doplňkům poněkud tmavší, na první pohled zaujme kazatelna z bílého mramoru. Dá se říct, že je to dominanta tohoto kostela a zastiňuje i hlavní oltář, který nepůsobí tak obrovským dojmem jako např. v kostele Nanebevzetí Panny Marie v Koberčicích. Kazatelna je společně s oltářem, křtitelnicí, křížovou cestou vypracována podle

Obrázek 14

Interiér kostela sv. Bartoloměje v Kravařích

a Panny Marie a uprostřed nad svatostánkem je dřevěný kříž. Tyto výklenky zdobí nahoře věžičky. Ve stejném duchu jsou provedeny také oltáře boční. Na levé straně kostela je oltář zasvěcen Matce Boží a v prostředním výklenku se nachází mramorová socha Panny Marie s malým Ježíškem. Po bocích jsou reliéfy představující Zvěstování a ukládání malého Ježíška do jeslí. Oltář na pravé straně je zasvěcen sv. Josefovi a také se na něm nachází mramorová socha tohoto světce. Po stranách jsou opět reliéfy, které znázorňují putování Svaté rodiny a skonání sv. Josefa.

Mramorová křížová cesta byla do kostela instalována v roce 1907. Obrazy znázorňující utrpení Ježíše Krista byly odlité ze směsi sádky a mramoru a vložené

návrhu Josefa Seyfrieda a dále se jí budu věnovat v kapitole o tomto staviteli.

Hlavní oltář je vyroben z bílého mramoru a působí celkem jednoduchým dojmem. Nad oltářní menzou se nacházejí tři výklenky, ve kterých jsou po boku sochy Ježíše Krista

⁶⁵Stoklasa, Herbert: *Kráčeli cestou dlouhou*. Město Kravaře 2006, str. 39.

do mramorových rámu. Každé zastavení bylo podepřeno dvěma dórskými sloupy.⁶⁶

Obrázek 15
Hlavní oltář v kostele sv. Bartoloměje v Kravařích

Celý interiér kostela působivě doplňují nástěnné obrazy s biblickou tematikou. Zajímavé jsou malby čtyř andělů v presbytáři za hlavním oltářem. Podobný námět lze najít na starých fotografiích z kostela Nanebevzetí Panny Marie v Koberčicích. Během vymalování kostela však došlo k jejich znehodnocení. Zdá se, že v Kravařích byly úpravy kostela a to i po koncilních reformách prováděny citlivěji než ve zmíněných Koberčicích, kde došlo k odstranění ohrazení oddělující presbytář od lodi kostela, k zamazání mnoha dalších maleb a také k odstranění velkého lustru

v křížení lodí. Vzhledem k tomu, že kostel sv. Bartoloměje je nyní státem chráněná památka, zachová si pravděpodobně svou identitu také pro další generace.

Kostel sv. Bartoloměje je součástí rozsáhlého komplexu hřbitova, fary, kláštera (dnes Městský úřad) a farní stodoly. Stavby byly opět zhotoveny podle projektů Josefa Seyfrieda a stylově jsou stejné. Jako první byl v roce 1907 postaven klášter. Průčelí této jednopatrové budovy s převahou novogotických prvků směřuje do kravářského náměstí. Do dvora vybíhá dvojice krátkých bočních křídel. Z průčelí asymetricky předstupuje risalit s velkým lomeným oknem v patře, završený trojúhelníkovým štítem. Na fasádě se uplatňuje kombinace režné cihly s bílé omítnutými plochami okenních šambrán, portálů a dalších členících prvků. Risalit bočního vstupu je zdoben mariánskou plastikou, chráněnou baldachýnem. Hlavní vstup je umístěn v nároží zvýrazněném hranolovitou věží.⁶⁷

⁶⁶S tok las a , Herbert: *Kráčeli cestou dlouhou*. Město Kravaře 2006, str. 63.

⁶⁷Foltýn , Dušan: *Encyklopedie moravských a slezských klášterů*. Libri, Jihlava 2005, str. 373-

Kláster patřil do roku 1950 kongregaci sester Nejsvětějšího Srdce Ježíšova. Teprve v roce 1995 dostala kongregace tuto budovu zpět a pronajala ji městu Kravaře. Během stavby kostela započal Josef Seyfried také s přestavbou fary, která byla již stará a neodpovídala potřebám farnosti. Celý komplex těchto staveb je oplocen stylovou ohradní zdí se třemi bránami, které se dochovaly až do dnešních dnů, kdy se připravuje jejich celková rekonstrukce.

V Kravařích lze najít ještě mnoho staveb, které projektoval Josef Seyfried a které jsou v podobném stylu jako kostel, včetně domu, ve kterém žil samotný stavitel. Také po jeho smrti zde vznikaly stavby inspirované jeho tvorbou a většina z nich se dodnes dochovala.

Obrázek 16

Budovy kláštera a fary podle projektu Josefa Seyfrieda v Kravařích

Celý text převzat z diplomové práce Miroslava Mrovce s názvem „**Novogotické cihlové kostely a kaple na Hlučínsku**“ z roku 2009 na UNIVERZITĚ PALACKÉHO V OLMOUCI.